

platební ohledně něho zrušen. Pokud se týče firmy Karel S. vyslovil první soud v napadeném rozsudku názor, že podle čl. 42 obch. zák. firma je zavázána směnkami, které podepsal její prokurista bez ohledu k tomu, zda byl prokurista v té době choromyslným čili nic. Odvolává se při tom na ustanovení §§ 1018 a 865 obč. zák. a tvrdí, že prohlášení prokuristy je závazným pro firmu i tehdy, nemůže-li se prokurista pro vlastní osobu zavázati. Než názor ten je mylný. Nebyl-li Jan S. způsobilý zavazovati se směnečně, nebyl způsobilý ani zavázati směnečně firmu Karel S. Podle § 1018 obč. zák. záleží ovšem jen na schopnosti zmocnitele, jehož zmocněnec představuje, přes to však jest nutné, by zmocněnec byl schopen rozumné vůle, poněvadž jinak smlouva zmocňovací s ním je neplatná a nemůže tedy ani proti třetím osobám jeviti účinku. Byl-li tedy Jan S. v době podpisu směnky duševně chorý, nemohl zavázati ani jako prokurista firmu Karel S., závazek této firmy je neplatný a musel býti směnečný příkaz platební i ohledně ní zrušen.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k novému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y :

Jest ovšem přisvědčiti právnímu názoru odvolacího soudu, že, byl-li žalovaný Jan S. v době podpisu zažalovaných směnek pro duševní chorobu nezpůsobilý směnečně se zavázati, nemohl takto zavázati jako prokurista ani spolužalovanou firmu Karel S., neboť ustanovení § 1018 obč. zák. neplatí pro případ nezpůsobilosti zmocněnce k právnímu jednání, poněvadž právní prohlášení takových osob jsou neplatná již podle všeobecné zásady § 865 obč. zák. Zástupce, jenž jest zbaven rozumu, nemůže býti způsobilý zastupovati jiného a nemůže uzavírati smlouvy jménem jiného.

Pokud se však týká zjištění rozhodné okolnosti, zda byl Jan S. pro duševní chorobu v rozhodné době způsobilý se směnečně zavázati, zůstalo řízení vadným. Tuto okolnost lze najisto postavit jen znaleckým posudkem, jež dovolatelka také nabízela. Soudy nižších stolic se spokojily v tomto směru posudkem znalců slyšených v řízení o zbavení svépravnosti Jana S-a. Nehledíc k tomu, že tento posudek jest nedostatečný, neboť v bodě v tomto sporu rozhodujícím, zda nezpůsobilost k právnímu jednání tu byla již v době podpisu směnek, není nijak odůvodněn, takže jej vůbec nelze přezkoumati, nelze v tom spatřovati provedení důkazu znaleckého vyhovující předpisům civilního řádu soudního. Tímto způsobem byla porušena nejen zásada bezprostřednosti ovládající soudní řízení sporné, nýbrž i právo dovolatelčino, dáti znalcům otázky podle § 289 c. ř. s. Poněvadž tato vada byla způsobilá zameziti úplně vysvětlení a důkladné posouzení rozepře (čís. 2 § 503 c. ř. s.), bylo dovolání vyhověti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 13106.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 19. prosince 1931, čís. 210 sb. z. a n.).

Pro vyloučení z ochrany nájemníků podle čl. I. § 4 (1) čís. 2 zákona není třeba, by při bytě o pěti nebo více obytných místnostech byly mimo to i kuchyně a pokoj pro služebnou.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1933, Rv I 1999/33.)

Žalovaný obýval v domě žalobkyně byt o pěti pokojích a kuchyni. Proti mimosoudní výpovědi z bytu namítl žalovaný, že byt podléhá ochraně nájemců, ježto se sice skládá z pěti pokojů a z kuchyně, ale nikoliv i z pokoje pro služebné, jak stanoví čl. I. § 4 (1) čís. 2 zákona ze dne 19. prosince 1931 čís. 210 sb. z. a n. Procesní soud první stolice prohlásil mimosoudní výpověď za neplatnou a neúčinnou. D ů v o d y: Nesporno jest, že byt sestává z pěti pokojů, z kuchyně a z příslušenství, bez pokoje pro služebnou. Soudu jest rozhodnouti, zda byt ten podléhá ustanovení zák. čís. 44/1928 Sb. z. a n. a čís. 210/1931 Sb. z. a n. § 4 odst. (2) čís. 210/1931 Sb. z. a n. ustanovuje, že ustanovení zák. čís. 44/1928 Sb. z. a n. v doslovu čís. 30/1930 Sb. z. a n. a čl. I. čís. 166/1930 Sb. z. a n. tohoto zákona zůstávají až do 31. prosince 1932 v platnosti pro byty skládající se mimo kuchyně a obytného pokoje pro služebné z pěti nebo více obytných místností. Jak shora uvedeno jest nesporné, že byt, o který jde, postrádá obytného pokoje pro služebné a skládá se z pěti pokojů s příslušenstvím, tedy z kuchyně a z pěti obytných místností. Soud na základě jasného doslovu zákona jest přesvědčen, že byt ten nemá náležitosti odst. (2) zák. výše citovaného, postrádaje obytného pokoje pro služebné, že tudíž podléhá zákonu na ochranu nájemníků, že mimosoudní výpověď žalovanému není po právu, a prohlásil ji za neplatnou a bezúčinnou. O d v o l a c í s o u d uznal mimosoudní výpověď za účinnou. D ů v o d y: Výtku nesprávného posouzení činí dovolatel názoru prvního soudu, že prý je nutno, by měl byt o pěti obytných místnostech také obytný pokoj pro služebné, má-li býti vyloučen z ochrany nájemníků. Tato výtku jest správná. Podle § 4 odst. (1) čís. 2 zák. ze dne 19. prosince 1931 čís. 210 Sb. z. a n., kterým byly prodlouženy a doplněny zákony týkající se bytové péče, zůstávají ustanovení zákona čís. 44/28 v doslovu zákona čís. 30/30 a čl. I. zák. čís. 166/30 a tohoto zákona až do 31. prosince 1932 v platnosti pro byty skládající se mimo kuchyně a obytného pokoje pro služebné z pěti nebo více obytných místností. Podle odst. (3) téhož zákona, počínajíc dnem 1. ledna 1933 spravují se poměry z nájemních smluv o bytech a jiných místnostech, na něž se vztahuje odst. (1) ustanoveními práva občanského. Ve sporu jde jen o to, zda je nutno, by při bytu pětipokojovém, má-li býti z ochrany vyloučen, byl také obytný pokoj pro služebné, či zda tento pokoj jako příslušenství bytu nemá pro posouzení této otázky význam. Podle záměru zákona o ochraně nájemníků je rozhodujícím pro posuzování velikosti bytů zpravidla jen počet místností obytných, při čemž se však nepřihlíží k jeho úpravě a k vedlejšímu příslušenství bytu, k němuž právě náleží kuchyně, špiže, koupelna, veranda a pokoj pro služebné. Vyplývá to zřejmě z ustanovení § 1 odst. (2) čís. 16, § 31 čís. 4 a § 14 platného náj. zákona, pak z § 3 odst. (2) vládn. nař. ze dne 26. června 1930, čís. 103 Sb. z. a n.,

kterýmižto ustanoveními zákon tyto vedlejší místnosti výslovně vylučuje z počtu obytných místností. Užil-li tedy i v § 4 odst. (1) čís. 2 zák. čís. 210/31 zákonodárce rčení »skládající se mimo kuchyně a obytného pokoje pro služebné z pěti nebo více obytných místností,« jest mu rozuměti tak, že při počítání slovo »mimo« není kumulativní, tak, aby i pokoje pro služebné byly předpokladem, nýbrž eliminací v tom smyslu, že se toto příslušenství vůbec ponechává stranou jako nerozhodné. Nebylo by logické, by osud nájemní ochrany závisel jen na tom, zda byt, třeba sebe větší, má, či nemá pokoj pro služebné, a aby ponechával nerozhodným počet místností opravdu obytných. V důsledcích vedlo by to k tomu, že by pak mohl býti chráněn byt na př. o deseti pokojích, pakli by u něho nebyl pokoj pro služebné, že by však ochraně nepodléhal byt o pěti obytných místnostech mimo kuchyně a pokoje pro služebné. Nemělo tedy k tomuto příslušenství při posuzování velikosti bytu a při otázce, zda byt podléhá ochraně čili nic, býti přihlíženo vůbec. Poněvadž v souzeném případě jde o byt pětipokojový, jest zřejmo, že už od 1. ledna 1933 ve smyslu zákona čís. 210/1931 spravují se nájemní poměry jeho ustanoveními občanského práva. Právem tedy mohla býti dána výpověď z něho podle předpisu §§ 560 a násl. c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

d ů v o d e c h :

Jádrem sporu jest otázka, zda podle čl. I. § 4 (1) čís. 2 zákona ze dne 19. prosince 1931, čís. 210 sb. z. a n., jest třeba od 1. ledna 1933 pro vyloučení z ochrany nájemníků, by při bytě o pěti nebo více obytných místnostech byly mimo tyto místnosti též kuchyně a pokoj pro služebnou čili nic. Odvolací soud dovodil zevrubně a vystižně jak gramatickým a logickým výkladem (§ 6 obč. zák.) zmíněného zákonného ustanovení, tak i jeho srovnáním s jinými ustanoveními zákona o ochraně nájemníků, že ustanovení tomu nelze rozuměti jinak, než že při posuzování otázky velikosti bytu jest přihlížeti z pravidla jen k počtu obytných místností a že k příslušenství, k němuž náleží pokoj pro služebné, se nepřihlíží — pročež se dovolatel odkazuje k těmto důvodům, jež odvolací soud schvaluje. Okolnost, že ve sporném bytě není pokoj pro služebnou, jest nerozhodná, poněvadž z doslovu zákona plyne, že se ke kuchyni a pokojí pro služku nepřihlíží při posuzování rozsahu bytu, a nelze z doslovu zákona usuzovati, že by slovo »mimo« mělo význam kumulativní, jak dovolání tvrdí. Lhostejno je též, že zákon mluví o obytných pokojích pro služebné, když podle zákona při posuzování počtu obytných místností, z nichž se byt skládá, pokoje pro služebné nepřicházejí v úvahu. Vládní nařízení ze dne 26. června 1930, čís. 103 Sb. z. a n. bylo vydáno podle § 2 odst. 2 zákona ze dne 27. března 1930, čís. 30 sb. z. a n., a lze proto použití obsahu jeho i k seznání úmyslu zákonodárcova při vydání zákona; že by obsah nařízení toho odporoval zákonu, dovolatel sám netvrdí. Z doslovu zákona čís. 210/1931 sb. z. a n. vyplývá, že úmyslem zákonodárce bylo uvolniti ve prospěch majitelů domů ochranu nájemníků od 1. ledna 1933, a to mimo jiné v pří-

čině pěti pokojových bytů. Ve zprávě sociálně-politického výboru o vládním návrhu zákona (tisk 1538) se výslovně praví, že zatížení nájemníků z návrhu plynoucí postihuje výhradně lidi zámožné, a že tu lze předpokládati, že v bytech od pěti pokojů bydlí lidé zpravidla lépe situovaní.

Čís. 13107.

Překážku manželství podle § 62 obč. zák. nelze ani podle československého právního řádu odstraniti dispensí podle § 83 obč. zák.

Předpis § 96 obč. zák., podle něhož jen bezvinný manžel má právo domáhati se neplatnosti manželství, vztahuje se jen na překážky soukromoprávní, nikoliv i na veřejnoprávní.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1933, Rv II 388/32.)

Žalobce domáhal se neplatnosti manželství, které uzavřel jako tuzemec ve Vídni dne 23. října 1929 se žalovanou, která byla při uzavření sňatku rakouskou státní příslušnicí, z důvodu § 62 obč. zák., poněvadž prvé manželství žalované uzavřené dne 18. listopadu 1922 s Arnoštem F-em ve Vídni bylo usnesením krajského soudu ve Vídeňském Novém Městě ze dne 17. května 1923 jen rozvedeno od stolu a lože a nikoli rozloučeno. Strany nevzaly v pochybnost, že si vymohly ke sňatku od příslušného rakouského úřadu dispens. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z t ě c h t o d ů v o d ů: V § 84 obč. zák. mluví se sice o prominutelných překážkách manželských a předpokládají se tudíž i překážky neprominutelné, zákon však nikde nestanoví, které překážky jsou neprominutelné. Přes to však formelně neomezené dispensační právo zemské správy má své v pojmu věci spočívající hranice, a to především v přirozených požadavcích platného manželství, v oprávnění jistých osob popříti platnost manželství a posléze v zákonných ustanoveních, jichž porušení trestá zákon jako zločin, jak je tomu právě u dvojženství. Jest proto překážku manželského svazku považovati za neprominutelnou (srov. Krasnopolski, Familienrecht str. 64 a 65). V republice Rakouské byly po převratu zemskými správami udíleny ve značném množství dispense od překážky manželského svazku. Nejvyšší soud vídeňský pak v roce 1921 prohlásil, že překážka manželského svazku je neprominutelná a že tak zv. dispensační manželství (Dispensehe) je neplatné. Pensijní zákon pro spolkové úředníky (Pensionsgesetz für Bundesbeamte) ze dne 17. prosince 1921, čís. 735 ř. zák. v § 63 stanovil, že zaopatřovací nárok dispensační vdově (Dispenswitwe) nepřísluší, má-li při úmrtí manželově zaopatřovací nárok vdova z dřívějšího manželství, čímž je nyní na jisto postaveno, že ani dispense sama o sobě ani uzavření dispensačního manželství nezrušuje dřívější manželství. Rakouské soudy, jsouce dovolány, prohlašují dispensační manželství za neplatné (srovnej Ehrenzweig Familienrecht § 430 str. 60 a násl.). Je tedy manželství uzavřené mezi stranami rozepře i podle zákonů republiky Rakouské a tamní nauky a soudní praxe neplatné a, poněvadž je vzhledem k § 62 obč. zák. ne-